

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Asiel en Migratie

Stand van de uitvoering

juni 2025

1. Voorwoord
2. Stand van zaken
3. Onze ambitie - wat kunnen we zelf
4. Een veranderende omgeving
5. Samenwerking in de keten
6. Conclusie

1. Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt alweer onze vierde ‘Stand’, waarin we u meenemen in de manier waarop de IND zijn taak uitvoert. Ook laten we zien hoe wij de uitdagingen aanpakken waar onze organisatie tegenaan loopt.

De behandeling van het grote aantal openstaande aanvragen blijft, helaas, een constante factor. Zo wachten op dit moment ongeveer 45.000 mensen op een beslissing op hun asielaanvraag. Ook wachten nu ongeveer 65.000 gezinsleden op een beslissing of zij kunnen nareizen. Mensen leven te lang in onzekerheid. Hoe hard wij ook werken. Want mocht u erover twijfelen: mijn collega’s doen elke dag hun uiterste best om op alle aanvragen juist en tijdig te beslissen. U kunt in de jaarcijfers in deze editie zien dat de IND ook in 2024 weer meer werk heeft verzet dan het jaar ervoor.

Op dit moment is er sprake van een demissionair kabinet en zijn er eind oktober verkiezingen voor de Tweede Kamer. De Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel van het inmiddels demissionaire kabinet zijn niet controversieel verklaard. In deze Stand geven we, vanuit onze uitvoeringspraktijk, aan waarin deze Asielnoodmaatregelenwet de IND kan helpen om het aantal openstaande aanvragen terug te dringen en aanvragers tijdiger een beslissing op hun aanvraag krijgen.

U begrijpt: we zetten alles op alles om het aantal openstaande aanvragen terug te dringen en onze productiviteit verder te verhogen. Alleen zo kunnen we onze aanvragers nog beter van dienst zijn. Dat is ook onze ambitie. We zijn de afgelopen jaren slimmer gaan werken en hebben processen verder vereenvoudigd. Natuurlijk gaan we daarmee door. En waar we de buitenwereld nodig hebben, zoeken we actief contact en gaan we het gesprek aan. Want we kunnen het niet alleen en hebben het parlement, de betrokken bewindspersonen en alle betrokken partijen hard nodig.

Het is goed te merken dat die gesprekken bijdragen aan begrip over de uitwerking van beleid. Om een voorbeeld te noemen: de dwangsommen. Die maken niet dat de IND sneller beslist, maar kosten wel veel tijd en menskracht die we beter kunnen besteden aan de aanvragen van de mensen die in ons land willen verblijven. Deze dwangsommen verstoren de processen van de IND dusdanig dat zij contraproductief werken. Het parlement besloot eerder de bestuurlijke dwangsom af te schaffen. De IND bepleit daarom, aan de vooravond van het Kamerdebat over de twee asielwetten, ook de rechterlijke dwangsom zo snel mogelijk te schrappen. Daarnaast kosten de dwangsommen veel geld en dat is moeilijk aan de samenleving uit te leggen. Zo is te zien dat de IND de eerste vijf maanden van dit jaar alleen al € 25 miljoen heeft betaald aan dwangsommen. Op basis daarvan kunnen we verwachten dat het bedrag aan betaalde dwangsommen in heel 2025 fors hoger uit zal vallen dan vorig jaar.

De komende tijd staan ons grote wijzigingen in het migratiebeleid te wachten, waaronder het Europese asiel- en migratiepact dat in juni 2026 wordt ingevoerd en de twee asielwetten die nu voorliggen bij het parlement. Onafhankelijk van deze nationale voorstellen treedt op 12 juni 2026 het Europese migratiepact in werking. De IND grijpt de invoering van het migratiepact aan als een kans om de asielprocedure te herzien en toekomstbestendig en efficiënt vorm te geven. Dit is echt nodig om te kunnen voldoen aan de verplichte kortere beslistermijnen.

Dit vraagt om ingrijpende aanpassingen in onze processen. En vraagt van onze medewerkers een andere manier van werken. Want een vlotte doorlooptijd in de procedure is ook onderdeel van kwaliteit en juist en tijdig beslissen. We vinden het buitengewoon onwenselijk om aanvragers te lang te laten wachten op een beslissing van de IND. Het is voor de IND van groot belang goede kwaliteit te leveren, en tijdigheid is daar een onmiskenbaar onderdeel van.

En ook hierbij kan de politiek ons helpen. Want om die wijzigingen goed te kunnen doorvoeren, en niet onnodig dubbel werk te doen, zijn tijd en de timing waarop de veranderingen ingaan van groot belang. Concreet bedoel ik daarmee de invoering van het tweestatusstelsel tegelijk inwerking te laten treden met het migratiepact. Daardoor hoeven we niet op twee momenten zaken aan te passen en houden we meer tijd over voor onze aanvragers.

Om deze mensen draait het uiteindelijk allemaal. Dat weet elke IND’er. Mede daarom ben ik zo ontzettend trots op de IND en zijn medewerkers. We hebben opnieuw laten zien dat we veel kunnen. Maar zelfs de IND, met al die betrokken medewerkers, loopt tegen grenzen aan. In deze Stand leest u precies wat we samen kunnen doen voor een uitvoerbaar migratiebeleid. Want we doen het met elkaar: de politiek, het beleid, de uitvoering, de hele migratieketen en alle andere betrokken organisaties buiten die migratieketen.

Rhodia Maas, directeur-generaal IND

2. Stand van zaken

Het aantal asielaanvragen, met name die in het kader van nareis, neemt al langere tijd toe. In 2024 kwam het aantal asielaanvragen uit op 30.850. In 2023 was dat 22.440 en het jaar daarvoor 20.190. Ook het aantal nareisaanvragen van familieleden van alleenstaande minderjarige vreemdelingen nam de afgelopen jaren flink toe. Waren het er in 2022 nog 7.930, in 2023 waren het er 9.410 en vorig jaar kwam het aantal uit op 16.020.

De druk op de IND bleef daarmee onverminderd hoog. Hoewel ook in 2024 het aantal beslissingen toenam, is dit lang niet voldoende om het aantal openstaande asiel- en nareisaanvragen terug te dringen. Integendeel, het aantal openstaande eerste aanvragen van mensen met deze verblijfsdoelen blijft oplopen. Zo liggen er op dit moment ongeveer 65.000 nareisaanvragen te wachten op een beslissing. Daarbij moet de IND ook nog beslissen in 45.000 openstaande asielaanvragen. Het zal daarom nog geruime tijd duren voordat de IND alle aanvragen binnen de wettelijke termijn kan behandelen.

Mogelijk extra werk

Daarbij komt dat de situatie in de wereld op dit moment instabiel is. Het zou dus goed kunnen dat de IND te maken krijgt met nog meer werk. In Syrië is de politieke situatie onlangs veranderd, door de val van het Assad-regime. Ondanks dat in het eerste kwartaal van 2025 het aantal asielaanvragen, van onder andere Syriërs, is afgenomen, bestaat tegelijkertijd de kans dat de IND op termijn de verblijfspositie van ongeveer 78.000 Syriërs opnieuw moet beoordelen.

De Richtlijn tijdelijke bescherming (RTB) voor ontheemden uit Oekraïne wordt naar alle waarschijnlijkheid met een jaar verlengd. Dit neemt niet weg dat het voor de IND van belang

blijft dat er een politiek besluit volgt over wat te doen na afloop van de RTB. Het aflopen van de tijdelijke bescherming - zonder dat er een reëel alternatief is - zou voor de IND vele duizenden extra asielaanvragen met zich mee brengen.

Ook speelt in 2025 de verlenging van ongeveer 15.000 à 20.000 Brexitdocumenten die in het kader van het terugtrekkingsakkoord tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie in 2020 zijn verstrekt.

Scherpe keuzes nodig

De IND kan veel, maar het is onmogelijk om al dit werk tegelijkertijd te verzetten. Om onze maatschappelijke opdracht - juist en tijdig en beslissen op aanvragen van mensen die in Nederland willen verblijven - goed uit te kunnen blijven voeren en de uitvoering niet vast te laten lopen, zal de politiek scherpe keuzes moeten maken.

Een voorbeeld van zo'n scherpe keuze is het tegengaan van het zogenoemde 'stapelen van procedures'. Nu nog hebben aanvragers de mogelijkheid om, na een afwijzing, een nieuwe aanvraag in te dienen waarop de IND opnieuw moet beslissen. Deze beslissing mag in principe in Nederland worden afgewacht. Dat wringt, zeker als mensen in een eerdere procedure een terugkeerbesluit of zelfs een inreisverbod hebben gekregen. Dit maakt het terugkeerproces voor de Dienst Terugkeer en Vertrek (DTenV) lastiger en levert extra werk op voor de IND.

De IND zet al vol in op het versneld beslissen op aanvragen van mensen die geen kans maken op een verblijfsvergunning. Maar dat is geen structurele oplossing. Wat structureler zou helpen is mensen die een terugkeerbesluit of inreisverbod hebben gekregen, in beginsel, niet meer toe te staan om de beslissing op een nieuwe aanvraag in Nederland af te wachten.

Hiermee wordt waarschijnlijk het aantal kansloze aanvragen minder. Dat vergt een wijziging van de vreemdelingenwet. Deze wetswijziging betekent overigens niet dat er sprake is van een verminderde rechtsbescherming. Er bestaat immers altijd nog de mogelijkheid om een voorlopige voorziening in te dienen om toch de aanvraag in Nederland te mogen afwachten.

Het aantal beslissingen door de IND genomen in 2024 (asiel, regulier en naturalisatie). Zie voor alle verblijfsdoelen en aantallen: [De IND in cijfers](#)

Beslissingen Asiel

	2024	2023
Spoor 1 (Dublin)	5.110	6.130
Spoor 2 (Veilig land)	1.230	1.150
Spoor 4 (Algemeen)	33.160	27.680
Nareis	15.160	13.260
Nareis 8 EVRM	6.150	3.590

Beslissingen Regulier Verblijf & Nederlanderschap

	2024	2023
Familie & Gezin	38.400	43.000
Arbeid	6.590	5.720
Naturalisatie	55.640	53.590
Studie	22.240	23.110
Kennis & Talent	22.370	26.500

Zoals ook in voorgaande Standen genoemd, ziet de IND - met name in het asieldomain - het aantal openstaande aanvragen sterk oplopen. Daardoor lopen ook de behandeltermijnen op. Het terugdringen van het aantal openstaande aanvragen is voor de IND een topprioriteit. Als het gaat om nieuwe wet- en regelgeving zetten wij dan ook in op vereenvoudiging en uitvoerbaarheid, om te waarborgen dat wij in staat worden gesteld tijdiger te kunnen beslissen. We verwachten dat we richting 2028 een stevige inhaalslag kunnen maken, door zelf onze werkwijzen te vereenvoudigen, slimmer te werken en in te zetten op (beperkte) personeelsgroei.

De rijksoverheid, en daarmee ook de IND, heeft lessen getrokken uit verschillende trajecten waarin de overheid meer belofde aan burgers dan ze kon waarmaken. Ook in het recent verschenen rapport van de commissie Van Dam 'Minder beloven, meer doen' komt dit naar voren. De IND waakt ervoor in diezelfde valkuil te trappen en een te rooskleurige voorstelling van zaken te schetsen. De verwachting is dat wij, ook in 2026 en 2027, de wettelijke beslistermijnen in asielzaken niet zullen kunnen halen. De recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie van 8 mei 2025, dat de IND binnen 6 maanden in asielzaken dient te beslissen, maakt dit niet anders.

Dwangsommen

In 2024 betaalde de IND € 36,8 miljoen aan dwangsommen. In de eerste vijf maanden van 2025 is al circa € 25 miljoen aan dwangsommen uitgekeerd, waarvan ruim € 20 miljoen aan rechterlijke dwangsommen. Daarmee is de verwachting gerechtvaardigd dat er in 2025 sprake zal zijn van een forse stijging ten opzichte van 2024.

Hoewel de bestuurlijke dwangsom per 15 april 2025 is afgeschaft in vreemdelingenzaken en de IND hier deels mee geholpen is, zal het effect hiervan pas op termijn zichtbaar zijn in verband met het aantal openstaande aanvragen.

De procedures over de rechterlijke dwangsommen kosten IND-medewerkers - van administratieve medewerkers tot inhoudsdeskundigen - veel tijd. Dat gaat ten koste van de capaciteit die beschikbaar is voor beslis- en beroepszaken. Rechterlijke dwangsommen leiden er dus toe dat de IND niet sneller op aanvragen beslist, maar juist minder snel.

Dit knelpunt speelt echter niet alleen bij de IND maar komt ook in de jaarverslagen van de Rechtspraak als knelpunt naar voren. De behandeling van beroepen niet-tijdig beslissen (BNTB's) van de IND en andere uitvoeringsinstanties vraagt kostbare tijd van de rechtbanken, terwijl het niet tot een oplossing van het onderliggende probleem leidt.

Het totaalbedrag, bestaande uit rechterlijke én bestuurlijke dwangsommen, bestaat het grootste gedeelte uit de rechterlijke dwangsommen. De beroepen die worden ingediend bij de rechtbank tegen het niet binnen de wettelijke termijn beslissen door de IND, nemen vooral in nareiszaken steeds verder toe. Hoewel ook de beslistermijnen in nareiszaken per 28 maart 2025 tijdelijk zijn verlengd, zal ook hiervan het effect pas op termijn zichtbaar zijn. In 2025 ontvangt de IND meer dan 6.000 BNTB's per maand. Ook bij de rechtspraak leidt dit tot opstoppen, waardoor andere zaken weer moeten wachten. Dwangsommen schieten zo hun doel voorbij.

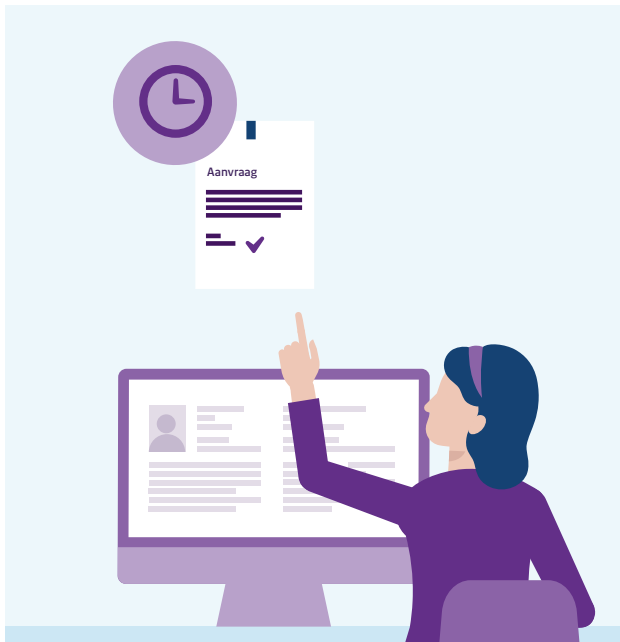
Schaf ook de rechterlijke dwangsom af

Het is een van de weinige knoppen waaraan de wetgever op korte termijn kan draaien om de IND te ontlasten. De IND pleit er daarom voor om ook de rechterlijke dwangsom zo snel mogelijk te schrappen, zodat de organisatie zich kan concentreren op haar kerntaak: juist en tijdig beslissen op aanvragen. De aanvrager is hier uiteindelijk ook meer mee geholpen.

Een eerdere poging om de rechterlijke dwangsom tijdelijk af te schaffen is gestrand bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Die oordeelde dat de destijds voorgestelde afschaffing in strijd zou zijn met het beginsel van effectieve rechtsbescherming uit EU-recht. Inmiddels blijkt uit diverse jaarverslagen en uitspraken van de Rechtspraak dat de opvatting over de effectiviteit van de rechterlijke dwangsom lijkt te zijn veranderd. Ook zijn er juridische aanknopingspunten die het de moeite waard maken om opnieuw een wetsvoorstel tot een afschaffing van de rechterlijke dwangsom in te dienen.

3. Onze ambitie - wat kunnen we zelf

De omstandigheden zoals hierboven beschreven maken het nog belangrijker dat de IND zich richt op de eigen ambitie: niet alleen juist maar ook steeds tijdiger beslissen door onze productiviteit te verhogen en onze dienstverlening aan aanvragers verder te verbeteren. Om onze productiviteit te verhogen en nog tijdiger te beslissen zetten we ons de komende tijd nog meer in. We gaan (nog) slimmer en efficiënter werken, maken ons werk eenvoudiger en nemen (beperkt) meer personeel aan. We professionaliseren onze dienstverlening verder en laten aanvragers op een duidelijke manier en in begrijpelijke taal weten wat er van hen verwacht wordt. En daar heeft iedereen profijt van. Wij krijgen sneller de juiste informatie, kunnen aanvragen sneller en meer gericht compleet maken en daardoor tijdiger beslissen. En daar hebben aanvragers dan weer baat bij.

Slimmer werken

Om die productiviteit te verhogen hebben we al veel mooie stappen gezet. Voorbeelden hiervan zijn de online afsprakenplanner - waarmee aanvragers zelf hun afspraak online kunnen inplannen - en de ontwikkeling van de toekomstige informatievoorziening. Ook zijn veel processen gedigitaliseerd en geautomatiseerd. We zetten op bepaalde processen steeds vaker een (virtuele) robot in, ook wel Robotic Process Automation (RPA) genoemd. Het gaat om stukjes software die, naast menselijke beoordeling, als ondersteuning ingezet kunnen worden voor de verwerking van eenvoudige administratieve processen met veel repeterende handelingen.

Dat doen we bijvoorbeeld bij het afhandelen van Brexit-verlengingsaanvragen. Medewerkers worden in dat proces, na een inhoudelijke beoordeling, ondersteund door robot Boris bij verdere controles en administratieve handelingen. In februari 2024 is het eerste RPA-proces live gegaan. Tegenwoordig zijn meer dan veertig robots aan het werk en het worden er elk kwartaal meer.

VisualDoc

VisualDoc is een applicatie die gebruik maakt van slimme technologie. De applicatie ondersteunt documentonderzoekers van de IND bij de beoordeling of aangeboden (bron)documenten rechtmatig zijn in echtheid, opmaak, afgifte en inhoud. Door een hoogwaardige scan, die in de applicatie wordt geüpload, geeft VisualDoc een eerste beeld over het document.

Ook controleert VisualDoc of het document afwijkingen bevat. Daarmee worden 'twijfelgevallen' snel herkend. De bevindingen worden doorgestuurd naar een menselijke documentonderzoeker die de uiteindelijke beslissing neemt of het document waarheidsgetrouw is.

Voorheen deden mensen al het documentonderzoek handmatig, een tijdrovend proces. Nu helpt het systeem om sneller en nog nauwkeuriger te werken, zonder dat de mens de controle verliest. Gevolg: minder werkdruk en meer kwaliteit. Een goede samenwerking tussen technologie en de mens. De inzet van de applicatie wordt stapsgewijs uitgebreid. Zo helpt VisualDoc de IND nog efficiënter te werken.

Het werk eenvoudiger maken

Om meer aanvragen te kunnen afhandelen moeten we ons werk, waar het kan, ook eenvoudiger maken. Het werk en de processen zijn te ingewikkeld geworden door onder andere complexe wet- en regelgeving. En we hebben hier zelf ook aan bijgedragen door onze vaak te uitgebreide werkinstructies. Inmiddels hebben we meerdere grote en kleine initiatieven ontwikkeld om ons werk eenvoudiger te maken. In lijn met de asielwetsvoorstellen van het, inmiddels demissionaire, kabinet en de aanpassingen in het asielproces die het Europese asiel- en migratiepact vanaf juni 2026 van ons vraagt, werken we eraan om de huidige asielprocedure anders vorm te geven. Daarbij wordt de procedure verkort en efficiënter ingericht wat ook voor de aanvragers voordelen heeft. Zonder af te doen aan een zorgvuldige procedure en aan de rechtsbescherming leidt dit tot een tijdigere beslissing. Aanvragers weten eerder waar zij aan toe zijn en zij die worden toegelaten kunnen zich eerder richten op een toekomst in ons land. Ook met betrekking tot reguliere migratie en naturalisatie lopen verschillende projecten, met het doel procedures te vereenvoudigen. Zo wordt bijvoorbeeld met het project Vernieuwing aanvraagprocedure gezinsmigratie (VAG) de aanvraagprocedure voor gezinsmigratie versimpeld.

De komende jaren gaan we gestructureerd aan de slag om ons werk eenvoudiger te maken. Daarvoor hebben we een IND-breed programma opgezet om mogelijkheden om te vereenvoudigen in beeld te krijgen en dit verder te brengen. Binnen dit programma bezien we onder meer hoe de besluitvaardigheid van medewerkers verder kan worden versterkt. Ook kijken we bijvoorbeeld naar het meer structureel inzetten van risicogestuurd beslissen en het efficiënter maken van het beslissingsproces. Ook zullen wij bij nieuw beleid, wet- en/of regelgeving aandacht blijven vragen voor de gevolgen op de uitvoerbaarheid van dat beleid.

Ook in Europees verband vragen wij hier aandacht voor. Zo organiseerde de IND in nauwe samenwerking met de Nederlandse permanente vertegenwoordiging in Brussel de zogenoemde Europese maand van de uitvoering. In het najaar van 2025 krijgt dit initiatief waarschijnlijk een vervolg.

Vernieuwing aanvraagprocedure gezinsmigratie

Gezinsmigratie is een behoorlijk complex proces. Daarom is de afgelopen tijd bij de IND hard gewerkt om de aanvraagprocedures simpeler te maken. Voor mensen die hun partner naar Nederland willen halen is inmiddels de website aangepast. Ook is een documentenhelp gemaakt, zodat mensen snel overzicht krijgen welke documenten zij moeten aanleveren. Op korte termijn willen we deze aanvragen zoveel mogelijk digitaliseren, zodat iedereen met een DigiD die zijn of haar partner naar Nederland wil halen, de aanvraag online kan indienen.

Met dat doel maken we de digitale aanvraagformulieren ook begrijpelijker. Nu kan een deel van de aanvragers online nog geen aanvraag doen, bijvoorbeeld mensen met de AOW-gerechtigde leeftijd. Het schriftelijke aanvraagformulier dat zij moeten invullen is ingekort, begrijpelijker gemaakt en kan digitaal worden ingevuld.

Ook voor overige gezinsmigratie-aanvragen wil de IND versimpelingen doorvoeren. We richten ook onze dienstverlening nog meer op maat in voor mensen die hulp nodig hebben bij het indienen van hun (digitale) aanvraag of voor bijzondere verblijfsvragen. In een proef gaan we aanvragers telefonisch adviseren, over bijvoorbeeld de wijze waarop zij documenten kunnen aanleveren. En als ze daarmee niet voldoende geholpen zijn, krijgen zij op een van de loketten hulp van een loketmedewerker of beslismedewerker.

Het beperkt aannemen van extra personeel

Wat we zelf ook kunnen doen om onze productiviteit te verhogen is - in beperkte mate - meer mensen aannemen. Hoewel dit zeker effect zal hebben, is deze maatregel niet dé oplossing. De afgelopen jaren is het personeelsbestand gegroeid, inmiddels werken ongeveer 6.600 mensen bij de IND, samen goed voor bijna 6.300 fte.

Om de openstaande aanvragen volledig af te handelen en de nieuwe aanvragen tijdig en juist te verwerken, zou de IND nog veel verder moeten groeien. Het aannemen van grote aantallen mensen is echter geen reële en werkbare oplossing. Het zou jaren duren voordat alle benodigde werknemers gevonden zijn, naast het feit dat het ook tijd kost die mensen goed in te werken.

Een voorbeeld ter illustratie: het aantal medewerkers dat asielaanvragen beoordeelt is de afgelopen twee jaar flink uitgebreid. Het effect hiervan wordt nu voorzichtig zichtbaar. Het maakt duidelijk dat het dus lang duurt voordat extra personeel aannemen effect heeft. Want naast een tijdsintensief inwerktraject, ontstaan ook andere bedrijfsmatige uitdagingen, zoals huisvesting en ICT-ondersteuning.

Daarbij moet onze organisatie tegelijkertijd op korte termijn ook veranderingen als gevolg van het migratiepact en (eventuele) wetwijzigingen doorvoeren. Dit vraagt op korte termijn de opbouw van kennis over de gewijzigde procedures en de inhoudelijke toetsing van aanvragen. De IND heeft daarvoor al die gekwalificeerde mensen die al voor ons werken hard nodig. Daarom zetten we er ook vol op in hen te behouden. Met dat doel besteden we veel aandacht aan waardering, persoonlijke ontwikkeling en professionele groei.

Verder professionaliseren dienstverlening

Om aanvragers nog beter en sneller van dienst te kunnen zijn werken we er hard aan dat iedereen makkelijk en snel begrijpelijke informatie kan vinden. We willen bereikbaar zijn voor aanvragers, op een manier die bij hen past. En we zorgen dat aanvragers weten waar ze staan in de procedure. Hierdoor hoeven zij niet onnodig in onzekerheid te zitten. We nemen zelf contact op met aanvragers als zij in actie moeten komen. Want als deze dingen op orde zijn, kan dit ons werkproces ook weer versnellen. En het draagt bij aan een hogere productiviteit en het leidt tot kortere wachttijden. En dat draagt dan ook weer bij aan de kwaliteit van onze dienstverlening.

Duidelijke taal

Iedere aanvrager moet begrijpen wat de IND van hem of haar vraagt. Dat is belangrijk, want veel van onze brieven gaan over levensbepalende zaken. Daarom willen we dat onze brieven en andere teksten helder en eenvoudig zijn. We herschrijven met dat doel onze brieven, zo zijn ze nog duidelijker en makkelijker te begrijpen. We kijken hierbij nadrukkelijk naar wat aanvragers nodig hebben, want zij staan centraal.

Daarom vragen wij niet alleen IND-medewerkers van de loketten of onze afdeling Telefonie om mee te denken, maar ook aanvragers en andere partijen die veel met aanvragers te maken hebben, zoals advocaten en Vluchtelingenwerk.

‘Een brief van de IND levert spanning op omdat de inhoud levensbepalend kan zijn. Een begrijpelijke brief die direct duidelijk maakt wat er van de aanvrager verwacht wordt, geeft houvast en minder paniek’, aldus Nikki Vreede, advocaat bij Everaert Advocaten.

4. Een veranderende omgeving

De wereld om ons heen verandert snel en aan een stuk door. Zowel in eigen land als internationaal is migratie in die veranderende wereldpolitiek een van de belangrijkste thema's. De wereld heeft meer en meer te maken met (politieke) tegenstellingen en die leiden ertoe dat migratie steeds meer onderwerp is van een gepolariseerd maatschappelijk debat. Hoe de IND zijn werk moet uitvoeren verandert op korte termijn flink door de komst van vergaande aanpassingen van wet- en regelgeving. In juni 2026 wordt in Europa het Europese asiel- en migratiepact ingevoerd. In eigen land heeft het (inmiddels demissionaire) kabinet inmiddels ook zelf asielwetsvoorstellen bij het parlement ingediend.

Het Europese asiel- en migratiepact

Het Europese asiel- en migratiepact verandert het asielstelsel ingrijpend. En heeft grote gevolgen voor de manier waarop de IND zijn werk moet uitvoeren. We staan daardoor voor een stevige uitdaging. Ook om er op tijd klaar voor te zijn. De invoering van het pact vraagt vanwege de beleidsveranderingen om grote aanpassingen van de IND-informatiesystemen. Zo moeten de nieuwe procedures uit het pact - met soms andere termijnen en titels - verwerkt worden in het nieuwe IV-systeem van de IND. De IND werkt op dit moment hard om al die veranderingen op tijd te kunnen ondersteunen. Vanuit meerdere disciplines binnen de IND werken medewerkers daarom op één locatie, om dit samen op te pakken.

Het pact heeft ten doel de Europese buitengrenzen te versterken, een effectievere asielprocedure te borgen en het beoogt meer solidariteit tussen de lidstaten. Dit biedt de IND ook kansen. Zo wordt de nieuwe asielprocedure korter en flexibeler ingericht en niet verplichte nationale procedurestappen worden geschrapt. Hiermee moet het mogelijk worden om de asielprocedure, afhankelijk van de soort zaak, binnen 3 tot 6 maanden af te handelen. De asielprocedure blijft zorgvuldig ingericht en voldoet aan de Europese wet- en regelgeving. Ook in het nieuwe stelsel met kortere doorlooptijden, toetsen deskundige IND-medewerkers zorgvuldig en objectief. En voor asielzoekers blijft de mogelijkheid van beroep en hoger beroep bestaan, zodat zij verzekerd zijn van voldoende rechtsbescherming.

Europees asiel- en migratiepact, kansen en uitdagingen

Het Europese asiel- en migratiepact treedt op 12 juni 2026 in werking. Het pact legt de nadruk op betere registratie van asielzoekers in de EU en het verplicht moeten afhandelen van kansarme aanvragen aan de buitengrenzen inclusief een terugkeertraject. Een onderdeel van het migratiepact is de uitvoering van de screeningsverordening. De voorbereidingen worden getroffen om het huidige proces van identificatie en registratie (I&R) dan door de IND te laten verrichten.

Een van de kernpunten van het pact is een effectievere asielprocedure. Het pact biedt kansen om binnen Nederland ons asielsysteem te herzien, gericht op snellere, efficiëntere besluitvorming. Denk hierbij aan kortere doorlooptijden, strengere regels voor herhaalde asielverzoeken en betere mechanismen om misbruik tegen te gaan. Het pact heeft daarnaast als doel om verschillen in het asiel- en migratiebeleid tussen landen te verkleinen. Op dit moment zijn er namelijk grote verschillen tussen lidstaten op het gebied van grensprocedures, juridische toetsing en opvang.

Nederlandse wetsvoorstellen op asiel

Het demissionaire kabinet heeft twee asielwetsvoorstellen ingediend bij het parlement: de Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel. Inmiddels is bekend dat de Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel niet controversieel zijn verklaard. De uitvoering van deze wetten vraagt de nodige voorbereiding en een nieuwe werkwijze van de IND. De uitvoering van het tweestatusstelsel kost de IND meer tijd en capaciteit. Een besluit over het niet verlenen van een bepaalde status is bewerklijker, want het moet extra worden gemotiveerd. De verwachting is dat over deze beslissingen ook meer geprocedeerd zal worden, omdat mensen belang hebben bij een betere status.

In de Asielnoodmaatregelenwet is opgenomen dat de voornemenprocedure wordt afgeschaft. Daarmee wordt een aanmerkelijke versnelling in de asielprocedure bereikt. Het effect kan wel zijn dat dit in de beroepsfase meer werk voor de IND betekent, omdat het aangevochten besluit nader dient te worden gemotiveerd. Dit betekent enig tijdverlies in de beroepsfase. Niettemin leidt deze maatregel - als dit tegen elkaar wordt afgewogen - over het algemeen tot de nodige tijdwinst en geeft dit de aanvrager eerder duidelijkheid. Ook de efficiëntere behandeling van (herhaalde) aanvragen helpt de IND in het sneller en eenvoudiger afdoen van kansarme (opvolgende) aanvragen of mensen die bewust het proces verstoren door niet te verschijnen voor een gehoor.

Gelijktijdige invoering wetswijzigingen

Om deze nieuwe wetgeving goed uit te kunnen voeren, is het voor de IND belangrijk dat de verschillende wetswijzigingen zoveel mogelijk op hetzelfde moment worden doorgevoerd. Dat daarbij rekening wordt gehouden met de 'start' van het Europese asiel- en migratiepact op 12 juni 2026 is daarbij van groot belang. Ook pleit de IND er voor om tot enige tijd na de inwerkingtreding van het pact gevrijwaard te worden van andere tussentijdse wijzigingen op het asielterrein, met uitzondering van landenbeleid.

De IND verwacht dat door de beleidswijzigingen op asielgebied de druk op reguliere processen kan toenemen. Mogelijk ontstaat een waterbedeffect naar reguliere gezinsherenigingsaanvragen. De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State sprak al de verwachting uit dat de beoogde afschaffing van vergunningen voor asiel voor onbepaalde tijd, zal leiden tot een toename van aanvragen voor een reguliere vergunning voor onbepaalde tijd en/of aanvragen voor een EU-vergunning als langdurig ingezetene. Het kan dus zijn dat binnen de IND werkzaamheden verschuiven.

Concrete maatregelen uit de asielwetten die het werk beïnvloeden

Wet invoering tweestatusstelsel

- Aan een verdragsvluchteling wordt een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd met andere rechten verleend dan aan een vreemdeling met de subsidiaire beschermingsstatus. Subsidiair beschermden zijn mensen die niet voor een vluchtelingenstatus in aanmerking komen, maar bij terugkeer wel een reëel risico lopen op ernstige schade.
- Nareis voor gezinsleden van subsidiair beschermden wordt aangescherpt. Er worden een wachttermijn van twee jaar, een inkomensvereiste en het vereiste van huisvesting geïntroduceerd.

De Asielnoodmaatregelenwet

- Asielvergunningen voor onbepaalde tijd worden afgeschaft en de geldigheidsduur van asielvergunningen voor bepaalde tijd wordt verkort van vijf naar drie jaar.
- De voornemenprocedure wordt afgeschaft.
- Maatregelen ten aanzien van herhaalde asielaanvragen. Een strengere toets aan nieuwe feiten en omstandigheden en de introductie van een verwijtbaarheidstoets bij herhaalde aanvragen.
- Het wordt (weer) mogelijk om vreemdelingen die onder de zogeheten terugkeerrichtlijn vallen ongewenst te verklaren (nationale OVR) na veroordelingen voor het plegen van strafbare feiten.
- De mogelijkheid wordt geïntroduceerd een asielaanvraag als kennelijk ongegrond af te doen in plaats van buiten behandeling te stellen als iemand niet verschijnt op zijn gehoor, de zogenoemde 'no-show'.
- De mogelijkheid tot nareis van meerderjarige kinderen, ongehuwde partners en pleegkinderen wordt geschrapt.

Invloed van wetgeving die samenhangt met asiel en migratie

De IND krijgt de komende tijd niet alleen te maken met veranderende wet- en regelgeving op asiel- en migratiegebied. Ook de invoering van andere wetten, zoals de aanstaande herziening van de Algemene wet bestuursrecht, heeft grote gevolgen voor de uitvoerbaarheid van onze taak als publieke dienstverlener.

Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht

Het wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht heeft grote gevolgen voor de IND. Voor de IND zijn bepaalde onderdelen van het wetsvoorstel niet uitvoerbaar. Bijvoorbeeld de verplichting om in de bezwaarfase te onderzoeken of een bezwaar informeel kan worden afgedaan (artikel 7:1b).

Het is voor de IND ondoenlijk om voorafgaand aan de bezwaarfase fysiek contact te leggen met alle aanvragers om te proberen het bezwaar informeel af te doen. Want deze mensen verblijven vaak in het buitenland. Denk bijvoorbeeld aan een Pakistaanse geitenhoeder voor wie een visabezwaarprocedure loopt. Onze medewerkers zouden contact moeten leggen met deze aanvragers, terwijl die eventueel in ontoegankelijk gebied verblijven en waarschijnlijk ook de Nederlandse taal niet machtig zijn. Nog los van de hoeveelheid bezwaarzaken waarmee de IND te maken heeft, is dit dus praktisch erg lastig voor elkaar te krijgen, zo niet onmogelijk.

Om aan deze verplichting te voldoen, zouden we veel nieuwe medewerkers moeten aannemen. Die moeten geworven, opgeleid én ingewerkt worden. En als daar dan weer onvoldoende (financiële) capaciteit beschikbaar voor wordt gesteld, zullen andere taken weer verdrongen worden.

Andere onderdelen van dit wetsvoorstel hebben mogelijk tot gevolg dat de behandelduur van een groot gedeelte van bezwaarzaken toeneemt. Het is voor de IND dan ook noodzakelijk dat het vreemdelingenrecht uitgezonderd wordt van de voorgestelde wijzigingen in de bezwaarfase.

5. Samenwerking in de keten

De IND werkt op meerdere vlakken samen met ketenpartners, zowel in het reguliere als in het asieldomain.

Samenwerken op Schiphol

Een goed voorbeeld daarvan is de samenwerking op luchthaven Schiphol tussen de Koninklijke Marechaussee (KMar), het ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa), het ministerie van Asiel en Migratie (AenM) en de IND. Vanaf medio oktober 2024 werd Schiphol geconfronteerd met een sterke stijging van het aantal asielaanvragen van mensen uit verschillende landen in Afrika. Deze passagiers vroegen, op hun vlucht vanuit Marokko met bestemming Zuid-Amerika, tijdens de tussenstop op Schiphol asiel aan. Mensen kozen voor de route via Schiphol omdat Spanje deze mogelijkheid recent blokkeerde door een transitvisum voor bepaalde nationaliteiten in te voeren. De gevolgen voor de capaciteit van vreemdelingenbewaring op Schiphol waren groot.

De IND nam hierop contact op met de betreffende luchtvaartmaatschappijen. Door ook met de beide ministeries snel af te stemmen, kon Nederland binnen slechts enkele weken een transitvisum instellen voor de betreffende nationaliteiten. In de tussentijd hielden de IND en de Nederlandse ambassade in Rabat contact, mede via het hoofd van de doorlaatpost op Schiphol (van de KMar), met de luchtvaartmaatschappij om het aantal aankomsten in de tussentijd zo veel mogelijk te beperken. De betreffende asieliinstroom nam vervolgens in enkele weken tijd af tot vrijwel nul.

Scan (of klik op) de QR-code om te zien waar de goede samenwerking op het grenskantoor van de IND op Schiphol met de KMar, BuZa en AenM toe heeft geleid.

Proef met gemeenten

De IND naturaliseert, in samenwerking met gemeenten, ongeveer 50.000 mensen per jaar tot Nederlander. Met een aantal gemeenten doet de IND een proef waarbij we het aanvraag- en beslisproces verbeteren. We geven aanvragers de mogelijkheid zelf digitaal hun aanvraag te doen. Hun wachttijd wordt daardoor korter. De IND wil de behandeltijd ook korter maken door informatie die al beschikbaar is in de keten beter te benutten, bijvoorbeeld door het beter inzetten van gegevens uit de BRP (basisregistratie personen) van de gemeenten. Dit scheelt dubbel werk.

Een andere manier waarop de behandeltijd verkort kan worden is bijvoorbeeld het automatiseren van administratieve verwerking van de aanvraag door RPA (Robotic Process Automation) in te zetten. Aan de balie van de gemeenten scheelt deze werkwijze voor de aanvrager en de gemeenten ook aanzienlijk. De aanvrager hoeft alleen nog een afspraak bij de gemeente te maken om de leges te voldoen en om de identiteit en nationaliteit te laten controleren.

6. Conclusie

De IND staat voor een enorme maatschappelijke opdracht en de veranderingen die op de organisatie afkomen vormen een forse uitdaging. De termijnen waarbinnen, met name in asielzaken, een beslissing wordt genomen zullen voorlopig lang blijven. Dat betekent dat mensen die een verblijfsaanvraag doen lange tijd in onzekerheid zullen blijven. We doen er zelf alles aan om mensen zo kort mogelijk in die onzekerheid te laten en om duidelijkheid te geven over waar zij in hun procedure aan toe zijn.

Veel zaken die we willen verbeteren, kunnen en doen we zelf. IND'ers spannen zich elke dag in om niet alleen juist, maar ook tijdiger te beslissen op verblijfsaanvragen en verzoeken om naturalisatie. We willen mensen de dienstverlening bieden die ze nodig hebben. Waar mogelijk doen we dit door processen te vereenvoudigen, slimmer te werken en de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren.

Om ons volledig op onze kerntaak, het juist en tijdig beslissen op aanvragen, te richten, is het voor de IND belangrijk dat ook de rechterlijke dwangsom zo snel mogelijk wordt afgeschaft. Daarnaast is meerjarige, stabiele financiering een belangrijke randvoorwaarde.

Uitvoerbaarheid van beleid en het moment van invoering van nieuwe wet- en regelgeving zijn ook van groot belang. We zijn dan ook blij dat de IND inmiddels een aantal malen de gelegenheid heeft gehad om met de politiek in gesprek te gaan over de geschetste randvoorwaarden. Het stemt de IND hoopvol te constateren dat we worden gehoord en we hopen dit terug te zien in de politieke besluitvorming.

Meer weten over ons werk?

Wilt u meer weten over de IND en ons werk? Kijk op onze website www.ind.nl. Daar vindt u ook verhalen uit de praktijk van medewerkers.

De [Staat van Migratie](#) zet de relevante feiten en cijfers over migratie op een rij. Het is een coproductie van de ministeries van Justitie en Veiligheid, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Buitenlandse Zaken.

Via overheid.nl kunt u diverse datasets van de migratieketen vinden de actuele asielcijfers en migratiecijfers bekijken.

Via het [jaarverslag van JenV](#) legt de IND verantwoording af aan de Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal over het gevoerde financieel beheer.

In [VreemdelingenVisie](#), het online magazine van IND, COA en DTenV, vindt u interviews en achtergrondverhalen over alles wat er komt kijken bij de uitvoering van het vreemdelingenbeleid.

Of volg de IND via [X](#), [Facebook](#), [Instagram](#), [YouTube](#) en [LinkedIn](#).

